

A film és a néprajz találkozása

„Ez jutott az eszünkbe”

Moldován Domokos Erdélyben, egy maig archaikus szokásokat megőrzött faluban, Sajóudvarhelyen született. Budapesten a filmfőiskolával egyidőben járt az Eötvös Lóránd Tudományegyetemre, ahol művészettörténetet és néprajzot hallgatott. Mint az ELTE amatőrklubjának tagja, egy tápéi testvérpár kettős lakodalmáról készített filmet 1965-ben, majd 1966 tavaszán gálgamácsi gyűjtőútja közben Vankóné Dudás Juliról forgatott portréfilmet.

Diplomadolgozatát mint etnográfus *Magyar naiv művészek* címmel írta, s így saját kutatásait is felhasználva készítette el filmjeit a magyar parasztfestőkről. A *Magyar Parasztfestők Nyomában* című 1966-68. közötti sorozatában megrázó emléket állít Süli Andrásnak, az akkor még élő algyői naiv festőnek. A dokumentum-portréfilmet az 1968-ban Szegeden megrendezett I. Országos Néprajzi Filmszemlén második díjat kapott (a zsűri elnöke Jancsó Miklós volt).

1968-ban az ő szervezésének eredményeként nyílt meg az első magyarországi naiv kiállítás a kecskeméti Kodály-iskolában. Ugyanakkor ajándékozta saját naiv gyűjteményét a városnak azzal a céllal, hogy végre otthon legyen a naiv művészetnek Magyarországon is. Az állandó kiállítás a Forrás volt szerkesztőségében kapott otthont, s 1976. szeptember 25-én nyitották meg

a nagyközönség számára. *Magyar naiv művészek* címmel tv-portré-filmsorozatot is készített, amelyet a Magyar Televízió 1972-74 között mutatott be tíz részben.

1970-ben mutatták be a Kodály Zoltán emlékére készült *Halálnak halálával halsz* című filmjét, amely a kritikuskok körében nagy vitát váltott ki. A kisfilm alapmotívumai — vesszőkoporsó fonása, a fehér gyászruha, a halottszírató, a Halotti Beszéd — a halálról szólnak megrendítően egyszerűen, tisztán, fehéren. A zord életet látjuk szigorú formákban, s az élet velejáróját, a halált, amely lépten-nyomon jelen van a legszebb pillanatokban is, s ez a természetes. Ezt értették félre azok, akik úgy vélték, hogy a szerző Kodály nevéhez a halál szót fűzi. (A film 1971-ben Orvietóban Maurizio Díjat kapott. 1972-ben, a XXXIII. Nemzetközi Velencei Filmfesztiválon pedig Diplomát).

Még két filmjét kell megemlíteni. A *Magyar fazekasokat*, amelyet többek között Szeged Alsóvárosán forgatott Palotás János fazekasmester műhelyében 1970-ben (1972-ben Velencében szintén Diplomát kapott érte), valamint a *Szerelmi varázslások*. A film a babona továbbélését, a pogány hitvilág napjainkban fellelhető nyomait mutatja be művészi szép képsorokban. Hőseit beszélteti, cselekedtetni, a varázslásokat eljátszítja, miköz-

ben a filmvászonon találkozik a jelen és a múlt: a jelen az ide-nem-illő babonáival, feketudományokkal, a múlt pedig egy mai környezetben lejátszó ósi szertartásokkal, ráolvasóénekekkel, táncokkal.

Moldován Domokos a megkezdett úton szeretne tovább haladni. Ahogy beszélgetésünk során elmondotta, ebben az évben a „Szerelmi varázslások” témakörét kutatja, bővíti, a valóság és a költészet elemeit ötvözve játékfilmet készít. A londoni Kortárs Modern Művészetek Intézetétől is meghívást kapott az idén. Nem szükséges külön kiemelni, hogy egy fiatal művész számára milyen fontosak, egész későbbi pályafutására meghatározók lehetnek a külföldi utak — ezt érzi Moldován Domokos is. Nagy vágya az, hogy eddigi kutatásai a magyar naiv művészetről egy dokumentumgyűjtemény formájában, könyvben jelenhessenek meg. Forgatókönyveit már több nyugati nyelven (főleg olaszul és angolul) kiadták, szeretné, ha magyarul is minél többen olvashatnák őket.

Ennyit árult el legfrissebb terveiről. Hogyan találkozott nála a néprajz és a filmművészet? — kérdeztem végül. Kodály szavaival válaszolt: *a tudomány és a művészet elválaszthatatlanok, egymás nélkül mindkettő csak szárazra vetett hal.*

F. K.

Tisztségviselők

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Szeged Városi Szervezetének április 14-én megtartott VII. közgyűlésén a TIT Szeged városi elnökévé dr. Jakucs László tanszékvezető egyetemi tanárt (JATE) választották. A városi TIT-szervezet egyik alelnöke dr. Nacsády József docens (JATE) lett. A városi elnökségbe választották Balog István gazdasági főigazgatót (JATE), dr. Fehér József adjunktust (JATE), dr. Tráser László adjunktust (SZOTE) és dr. Veszprémi Lászlót, a JGYTF 1. számú Gyakorló Általános Iskolájának igazgatóját.

Külpolitikai est

Április 15-én a József Attila Diákotthonban külpolitikai estet rendeztek. A nagy érdeklődéssel kísért előadáson Chruščin Alajos, a Magyar Televízió szerkesztő-riportere tartott élménybeszámolót és elemezte a közéleti helyzetet.

VI. helyen

Az országos Beethoven műveltségi versenyen a JATE Ságvári Endre Gyakorló Gimnáziumának csapata a 16-os döntőben 76 ponttal a hatodik helyen végzett.

Kiállítás

A József Attila Tudományegyetem Herman Ottó Kollégiuma fotópályázatát hirdette. A pályázatra beérkezett művekből április 15-30. között kiállítást rendeznek.

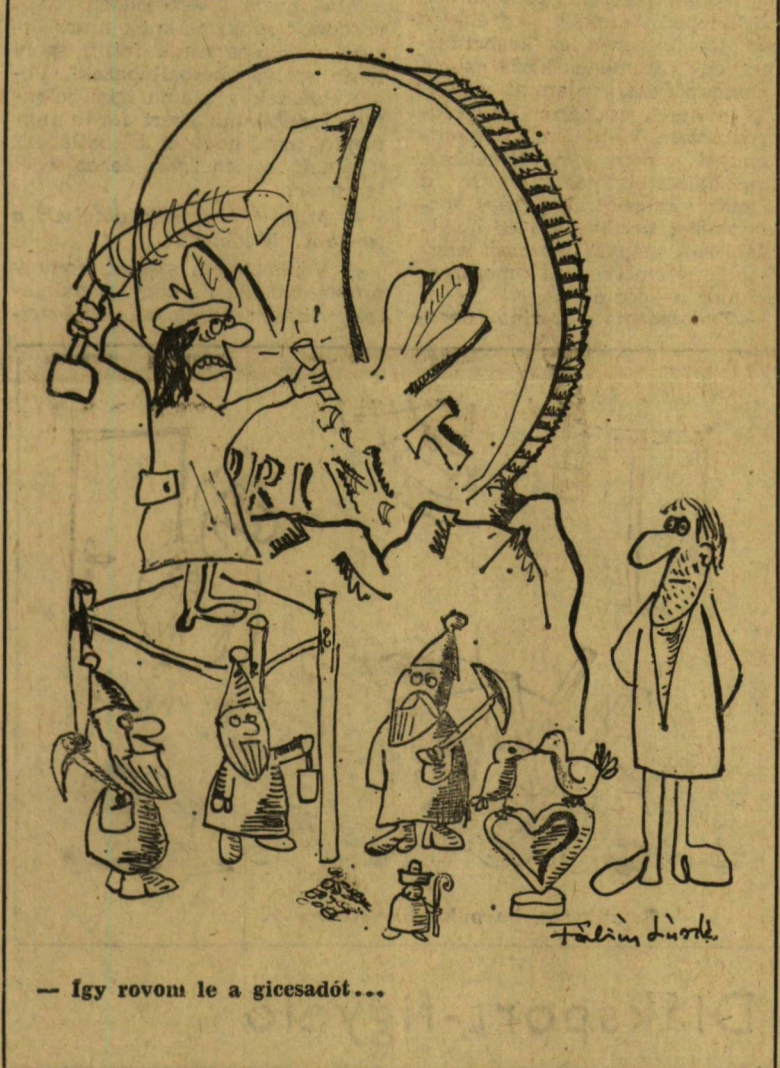
Mit tudunk a TEN-ről?

Egyik pécsi barátomtól megkérdeztem, hogy miért nem kap végre nevet a pécsi egyetem? Ő úgy gondolja, azért, mert nincs értelme változtatni a jól beidézett Pécsi Tudományegyetem néven, hiszen így ismerik az egész országban. Az indoklásból egy szó megütötte a fületem. Ismerik. Azt hiszem, távolról sem beszélhetünk ismeretségről. Hiszen, Szegeden, a tudomány más-ik végvárában élő diákok is legfeljebb csak hallottak arról, hogy milyen ritmusra lüktet a pécsi diákok élete.

Pedig, ha kicsit jobban kinyitjuk a szemünket, nagyon sok érdekeseget láthatunk a Mecsek-alján. Frissen zajló diákélet színezi a szűk utcák életét, s erről különösen aktuális tavasszal beszélni, amikor szinte hatalmukba kerítik a várost az egyetemisták, hogy megüljék a lassan már hagyományává váló ünnepüket. Amikor elcsitul a jogász-közgazdász ellentét, s közös jelszó irányítja a tetteket: TEN.

A három betű Tudományegye-

PÉNZBÜNTETÉS

— Így rovom le a giccsadót...

Diákok és a NEB

— Írjon inkább arról, hogy a fiatalokat is bevonjuk a munkánkba — tanácsolták a Népi Ellenőrzési Bizottságon, amikor először jártam ott. — Nemrég kaptuk meg jelentkezési lapjait és a KISZ-ajánlásokat. Szép számmal vannak a jelentkezők között főiskolások és egyetemi hallgatók. Hamarosan összehívjuk őket és ismertetjük feladataikat.

Három hónap telt el azóta. Az újabb beszélgetés színhelye ugyancsak a Csongrád megyei Népi Ellenőrzési Bizottság elnöki szobája.

— Az elmúlt év januárjában megyénkben 1468 népi ellenőr közül 103 volt KISZ-korú. Ev végére változott az arány: a december 31-én nyilvántartásba vett 1368 népi ellenőr közül már 184 volt fiatal — mondja Balázs Lajos, a Csongrád megyei NEB elnöke.

— Mennyi a diák közöttük?

— A december 31-i felvétel szerint 13 iskolai hallgató dolgozott népi ellenőrként, az eseti vizsgálatokba bevontak száma azonban jóval több volt: 67.

Csongrád megyében nem ez az első példa arra, hogy fiatalokat — köztük egyetemistákat, főiskolai hallgatókat is — hívnak segítségül egy-egy ellenőrzés végrehajtásához. A kollégiumok, az al-bérletek, a diákszociális intézmények, a diákmenza, valamint a szegedi városi közlekedés vizsgálatában már eddig is sok hallgató vett részt. 1975-ben a JATE-ről 30-35 bölcsész és TTK-s végzett felmérést arról, hogy milyen az általános és középiskolák taneszközökkel való ellátottsága, majd joghallgatók közreműködésével azt vizsgálták, hogyan valósul meg az általános és középiskolákban a gyermek és ifjúságvédelem.

Balázs Lajos mondja:

— Még 1971-ben határoztuk el, hogy az ifjúságot fokozottabban bevonjuk feladataink végrehajtásába. A Csongrád megyei NEB felügyelte mellett működő ifjúsági szekciót alakítottunk. A későbbiekben azonban a KISZ-korúak már nem az ifjúsági osztály keretében, hanem különböző szakcsoportokban az idősebb népi ellenőrökkel közösen végezték és végzik munkájukat.

— Milyen gondolatokkal indították meg a hatékonyabb szervezést?

— Azt tapasztaltuk, hogy a kritikai szellemű fiatalok jól se-

Este viszont szép számmal ülték be a társalgóba dr. Németh Józseffel, a JATE egykori KISZ-vezetőjével beszélgetni. Sokan hallgatták és nézték dr. Kevei Ferenc diavetítéssel kísért angliai élménybeszámolóját is.

Az utolsó napon az évfolyamok legjobbjából alakult csapatok mérték össze irodalmi, művészeti, földrajzi, politikai és sportbeli tájékozottságukat. Ezt a szellemi sportmérkőzésüket már fedél alatt tartották meg, sőt átvitt értelemben is sikerült egy fedél alá hozni a verenyzőket a kíváncsi nézőkkel. A közönség ezúttal sem maradt el (mivel valamelyest hasonló az időjárásához), csokládéért, cukorkáért mindig akadt, aki választott a tanácstalan csapatok helyett. Az egyes fordulók váltakozó eredményei után összesítésben a III. évesek lettek a szellemi bajnokai. A többiek helyezési sorrendjükben választhatnak a sokféle Márka és Anna-víz között.

A discóval, tánccal befejeződött mozgalmas hetet és a földrajzosokat dicsérik a Buli-Híradó szavai: „De azért az is rendes dolog, hogy ez az eszünkbe jutott, mert az is előfordulhatott volna, hogy semmi sem jut az eszünkbe.”

J. E.

gítik az idősebb, gazdagabb élettapasztalattal rendelkező népi ellenőrök tevékenységét. Továbbá célunk az is, hogy még többet foglalkozunk az ifjúság egyes rétegeinek helyzetével, megoldásra váró problémáikkal. Ez a munkánk azonban csak akkor lesz igazán hatásos, ha az őket érintő vizsgálatokba magukat a fiatalokat is bevonjuk.

— Az elmúlt esztendő eredményeit összegező jelentés szól a következő időszak terveiről is.

— Az elkövetkező időben is az a célunk, hogy növeljük a népi ellenőrzésben résztvevő fiatalok számát. Az egyetemisták és a főiskolások egy része — befejezven tanulmányait — elhagyja Szegedet. Helyettük újakat várunk. Sajnos, az idén az első tájékoztatóra sem jöttek el mindannyian, pedig szükség lesz rájuk — elsősorban a környezetvédelmi szolgálo vizsgálatokban számítottunk a jogi kar és a SZOTE hallgatóinak segítségére.

*

Az idei első megbeszélésen a meghívottaknak 70 százaléka jelent meg. A többség tehát most is vállalta a munkát. Hogy hol maradt a további 30 százalék? Mint később megtudtam, a bölcsészkarról jelentkezők meg sem kapták az értesítést, s azóta sem szóltak nekik. A meghívók — úgy látszik — valahol elakadtak... Nem lehetne mégis megtalálni egymást?!

DOBOZI ESZTER

SZEGEDI Egyetem

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP bizottságának lapja.

Felelős szerkesztő:
Dr. Szabó Magdolna
Szerkesztőség: 6720 Szeged
Dugonics tér 12. Telefon: 12-119
Megjelenik: havonta kétszer.
Ára: 1 forint. Előfizetési díj egy évre 17 forint.
Terjesztik az intézmények KISZ- és szakszervezeti bizottságai.
Kiadja a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat, Szeged.
Magyar Tanácskötársaság útja 10.
Postacím: 6740 Szeged
Telefon: 12-633. Telex: 82-282.
Felelős kiadó: Kovács László igazgató
Szegedi Nyomda 6720 Szeged
Bajcsy-Zsilinszky u. 23.
1977. IV. 23. — 1723
Felelős vezető: Dobó József igazgató